

Հաստատված է

Պետություն և
իրավունքի

տեսություն և
սահմանադրական

իրավունքի ամբիոնի 31.
08.2020թ.

նիստում (արձ.թիվ 1)

Ամբիոնի պետ՝

.....

(ստորագրություն)

.....

(ամիսամսաթիվ)

ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՅԱՄԱԼԻՐ

ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

(Կազմվել է ուսումնական ծրագրի նախագծի հիման վրա)

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՀ սահմանադրական արդարադատություն 1
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ	1905/B01
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Իրավագիտություն, հեռակա ուսուցում
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Իրավագիտություն
ԱՄՔԻՈՆ	Պետություն և իրավունքի տեսություն և սահմանադրական իրավունքի ամբիոն E-mail: pitambion@mail.ru
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ	Ա. Սաֆարյան

		E-mail: safamalya@mail.ru, հ Ե ռ . 093577589
ՈՒՍՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ		1-րդ կոնրս, 1-ին կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ		մագիստրատուրա

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	Օ(գրո)
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՎԵՐԸ	<p>«ՀՀ սահմանադրական արդարադատություն 1» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 10 ժամ, որից 8 դասախոսություն, 2 սեմինար պարապմունք:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական, հետազոտական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությունը կարող է գրել ռեֆերատներ և էսսեներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը երկու անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի վերջում առանց եզրափակիչ գնահատման:</p>
ՍՈՒՏՔԱՅԻՆ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐ	Դասընթացը կառուցվում է «Պետության և իրավունքի տեսություն», «ՀՀ սահմանադրական իրավունք», «Արտասահմանյան երկրները սահմանադրական իրավունք» դասընթացների մացություն վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	«ՀՀ սահմանադրական արդարադատություն 1» դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում են սահմանադրական վերահսկողության տեղն ու դերը պետական իշխանության համակարգում, դատական

	<p>սահմանադրական վերահսկողության ձևերը, սահմանադրական արդարադատության մարմիններին համակարգը, սահմանադրական դատարանի լիազորությունները և գործունեության կարգը, սահմանադրական դատարանի որոշումներին բնույթը, սահմանադրական արդարադատության համակարգերի հետագա զարգացման հիմնական խնդիրները և ուղղությունները:</p>
<p>ՆՊԱՏԱԿ</p> <p>ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ</p>	<p>Դասընթացի նպատակն է սովորողներին հաղորդել գիտելիքներ և ձևավորել կարողություններ սահմանադրական վերահսկողության հասկացության և ձևերի, սահմանադրական արդարադատության համակարգերի և մարմիններին, սահմանադրական դատարանի լիազորություններին, գործունեության կարգի, որոշումներին բնույթին սահմանադրական արդարադատության համակարգի զարգացման միտումներին վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ուսումնասիրել սահմանադրական վերահսկողության տեղն ու դերը պետական իշխանության համակարգում, • Ներկայացնել սահմանադրական վերահսկողության ձևերի առանձնահատկությունները, • Ուսումնասիրել սահմանադրական արդարադատության մարմիններին համակարգը, • Ներկայացնել սահմանադրական դատարանի լիազորությունները, • Ուսումնասիրել սահմանադրական դատարանի որոշումները:
<p>ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ</p> <p>Կարողանա՝</p>	<p>1. տալ սահմանադրական</p>

	<p>վերահսկողություն հասկացողությունը, սահմանադրական վերահսկողություն և սահմանադրական արդարադատություն դերը պետական իշխանություն իրականացման գործում,</p> <p>2. տարբերել սահմանադրական արդարադատություն խնդիրներն ու նպատակները, օբյեկտները և սուբյեկտները</p> <p>3. ներկայացնել դատական սահմանադրական վերահսկողություն ձևերը,</p> <p>4. բացահայտել սահմանադրական արդարադատություն մարմիններին համակարգը և առանձնահատկությունները,</p> <p>5. բացահայտել սահմանադրական դատարանի փոխհարաբերությունները դատական համակարգի այլ մարմիններին և պետական իշխանություն մարմիններին հետ,</p> <p>6. սահմանել սահմանադրական դատարանի ի հազորությունները,</p> <p>7. ընկալել սահմանադրական վերահսկողություն և կարևորությունը մարդու նշանակությունը մարդու իրավունքներին ապահովման ու պաշտպանություն բնագավառում,</p> <p>8. մատնանշել սահմանադրական դատարան դիմելու կարգն ու սահմանադրական դատավարություն առանձնահատկությունները,</p> <p>9. ներկայացնել սահմանադրական արդարադատություն համակարգերի զարգացման միտումները:</p>
--	--

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
Հիմնական	<p>1. Գ.Գ. Հարությունյան Սահմանադրական վերահսկողությունն ու սուբստանսական ձեռնարկ ԲՈՒՀ-երի համար. - Հ 422 Եր., «Իրավունք» հրատ., 2008 198 էջ</p> <p>2. Հայաստանի Հանրապետություն սահմանադրական իրավունք /պատ. Խմբագիր պրոֆ. Ն. Ա. Այվազյան /: «Երևանի համալսարան» հրատ., մաս 2 Երևան, 2016:</p> <p>3. Պետություն և իրավունքի</p>

	<p>տեսությունը : Ուսումնական ձեռնարկ / Պ507 Յեդ. խումբ; Գիտ. խմբ. Ա. Ղամբարյան, Մ. Մուրադյան.-2-րդ լրամշակված հրատ. - Եր. : Լուսաբաց հրատարակչատուն, 2016.- 628 էջ :</p> <p>4. Մուրադյան Մ.Յ. Մարդու իրավունքները տեսության հիմնահարցեր / Մ.Յ. Մուրադյան. - Եր., Մ992 Ա/Ձ Արման Ասման գոլլյան, 2016 (մաս 1)-224 էջ :</p> <p>5. Այվազյան Ն., Այվազյան Ա., Սահմանադրության էությունը և բովանդակությունը, Երևան, 2005: 2002.</p>
<p>Լրացուցիչ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Մ. Մուրադյան Արտասահմանյան երկրները սահմանադրական իրավունք (Ընդհանուր մաս): Եր. 2011. 2. Авакьян С.А. Конституционное право. Энциклопедический словарь. Изд. "Норма", М., 2000. 3. Автономов А.С. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. М., 2005. 4. Баглай М.Б. Конституционное право Российской Федерации. М., 2005. 5. Государственное право Германии /издатели: И. Изензее, П. Кирххов/. В 2-х томах, М., 1994. 6. Енгибарян Р.В. Сравнительное конституционное право. М., 2005 7. Енгибарян Р.В. Конституционное развитие в современном мире. М., 2007. 8. Зиновьев А.В. Конституционное право России: проблемы теории и практики. М., 2000. 9. Козлова Е.И. Кутафин О. Е. Конституционное право России. М., 2006. 10. Конституционное /государственное/ право зарубежных стран /под ред. проф. Страшуна Б. А./ . В 4-х томах. Том 1, М., 1993, том 2 М., 1995, том 3, М., 1998. 11. Маклаков В.В. Конституционное право зарубежных стран (Общая часть). М., 2006. 12. Сравнительное конституционное право /отв. ред. проф. Чиркин В. Е./ . М.,
<p>ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ</p>	<p>Ուսումնական 1-ին կիսամյակի համար համարստուգման ձև նախատեսված է :</p>
<p>ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻՉՄՆԵՐ</p>	<p>Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (ստուգված) առաջադիմությունը :</p> <p>Առաջադիմության վերջնական գնահատականը ձևավորվում է ուսանողի միջանկյալ և ամփոփիչ քննություններին հանրագումարի արդյունքում : Գնահատումը կատարվում է վերոնշյալ բաղադրիչների հիման վրա «Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» և «Անբավարար» կամ «Ստուգված» կամ</p>

	<p>«Չստուգված» գնահատականներին շանակումով:</p> <p>Գնահատականներին չափանիշներն են՝</p> <p>ա) «Գերազանց», եթե ունենա հիմնական հիմնավոր էյոլրացրել ամբողջ ծրագրային նյութը, սպառիչ, հաջորդական, գրագետ ու տրամաբանորեն կառուցված է շարադրում այն, ունակ է կատարել ու վերլուծություններ, չի դժվարանում պատասխանել, երբ ձևափոխվում է առաջադրանքը, ճիշտ է մեկնաբանում սահմանադրա-իրավական նորմերը, ընդունակ է ինքնուրույն ընդհանրացնել և շարադրել նյութը՝ սխալներ թույլ չտալով:</p> <p>բ) «Լավ», եթե սովորողը հիմնավոր գիտի ծրագրային նյութը, գրագետ է և ըստ էության շարադրում է այն, հարցին պատասխանելիս թույլ չի տալիս էական անճշտություններ, կարողանում է ճիշտ կիրառել տեսական դրույթները, գործնական առաջադրանքները կատարելիս տիրապետում է անհրաժեշտ ունակությունների ու հմտությունների:</p> <p>գ) «Բավարար», եթե սովորողը յոլրացրել է միայն հիմնական նյութը, բայց չգիտի դրա առանձին մանրամասները, թույլ է տալիս անճշտություններ, ոչ ճիշտ ձևակերպումներ, խախտում է ուսումնական նյութի շարադրման հաջորդականությունը և դժվարանում է կատարել գործնական առաջադրանքները, չի պատասխանում լրացուցիչ հարցերին:</p> <p>դ) «Անբավարար», եթե սովորողը չգիտի ծրագրային նյութի գգալի մասը, թույլ է տալիս էական սխալներ, չի կարողանում կատարել գործնական առաջադրանքներն և պատասխանել լրացուցիչ հարցերին:</p>

<p>ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</p>	
<p>Ներկայ ություն</p> <p>Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ</p> <p>Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ</p>	<p>Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի ուսանողին :</p> <p>Ուսանողի դասերին ներկայությունը բխում է նրա խսկշահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկընդորում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրներին պարզաբանում, ինքնուրույն և գործնական աշխատանքների հանձնում: Ուսանողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլ և մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը:</p> <p>Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվելը: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է գրոմիավոր:</p> <p>Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել դրանք նշված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում ուսանողը պարտավոր է նշել աղբյուրը ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:</p>

ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՂՄԱՆ ՔԱՐՏԵԶ

<p align="center">Թեմա 1</p> <p>Սահմանադրական վերահսկողություն տեղն ու դերը պետական</p>

Ի 2 խանության համակարգում (2ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
<p>1.«Սահմանադրան վերահսկողություն» հասկացությունը:</p> <p>2.Սահմանադրական վերահսկողության սահմանադրական արդարադատություն դերը պետական իշխանության իրականացման գործում:</p> <p>3. Սահմանադրական արդարադատության խնդիրներն ու նպատակները:</p> <p>4.Սահմանադրական վերահսկողության առանձնահատկությունները անցումային փուլում:</p> <p>5. Սահմանադրական արդարադատության համակարգերի ձևավորման ու զարգացման պատմական փուլերը:</p> <p>6. Սահմանադրական արդարադատության օբյեկտները:</p> <p>7. Սահմանադրական վերահսկողության սահմանադրական դատավարության սուբյեկտները:</p>	<p>Հարցեր 1-7-անցկացվում է դասախոսություն՝ սովորողների ու շարժարկությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերի վրա:</p>

Թեմա 2 Դատական սահմանադրական վերահսկողության ձևերը (2ժամ դասախոսություն, 2ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
<p>1.Նախնական վերահսկողություն:</p> <p>2.Հետագա վերահսկողություն:</p>	<p>Հարցեր 1-7-անցկացվում է դասախոսություն խմբային քննարկման եղանակով:</p>

<p>3. Կոնկրետ վերահսկողությունը :</p> <p>4. Վերացակալ վերահսկողությունը :</p> <p>5. Պարտադիր վերահսկողությունը :</p> <p>6. Ֆակուլտատի վերահսկողությունը :</p> <p>7. Ըստ ձևի և ըստ բովանդակության վերահսկողությունը :</p> <p>8. Դատակալ սահմանադրական վերահսկողության տարբեր ձևերի գործադրման առանձնահատկությունները տարբերելը :</p> <p>9. Դատակալ սահմանադրական վերահսկողության տարբեր ձևերի առավելությունները :</p>	<p>Սովորողները նախօրոք ուսումնասիրում են քննարկվող նյութը և ներկայացնում խնդրահարույց հարցերը :</p> <p>Հարցեր 1-7 - սեմինար պարապմունք .</p> <p>Խնդրահարույց հարցերի քննարկում :</p>
---	--

<p align="center">Թեմա 3</p> <p align="center">Սահմանադրական արդարադատության մարմինների համակարգը (Ժամ դասախոսություն)</p>	
<p align="center">Թեմայի հարցեր</p>	<p align="center">Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն</p>
<p>1. Սահմանադրական արդարադատության համակարգը և դրա առանձնահատկությունները :</p>	<p>Հարցեր 1-6-անցկացվում է դասախոսությունը :</p>
<p>2. Սահմանադրական արդարադատության եվրոպական համակարգը և դրա առանձնահատկությունները :</p>	
<p>3. Դատակալ սահմանադրական վերահսկողության մասնագիտացված մարմինների կազմավորման առանձնահատկությունները :</p>	
<p>4. Սահմանադրական դատարանի փոխհարաբերությունները դատակալ համակարգի այլ մարմինների հետ :</p>	
<p>5. Սահմանադրական դատարանի փոխհարաբերությունները պետական շխանության այլ</p>	

<p>մ ար մ ի ն ն ե ռ ի :</p> <p>6. Սահ մ ան ադ ր ակ ան դ ատար ան ի ան կ ախո ւ թ յ ան ե ր ա շ խ ի ք ն ե ռ ը :</p>	
---	--

<p>Թ ե մ ա 4</p> <p>Սահ մ ան ադ ր ակ ան դ ատար ան ի լ ի ազ ո ղ ու թ յ ու ն ն ե ռ ը և գ ո ղ ծ ու ն ե ու թ յ ան կ ար գ ը կ ար գ ավ ի ճ ակ ը (2 ժ ամ դ աս ախո ս ու թ յ ու ն)</p>	
<p>Թ ե մ այ ի հ ար ց ե ռ</p>	<p>Դ աս ավ ան դ մ ան և գ ն ա հ ա տ մ ան մ ե թ ո դ ա բ ան ու թ յ ու ն</p>
<p>1. Սահ մ ան ադ ր ակ ան դ ատար ան ի լ ի ազ ո ղ ու թ յ ու ն ն ե ռ ը :</p> <p>2. Սահ մ ան ադ ր ակ ան վ ե ռ ա հ ս կ ո ղ ու թ յ ու ն ը մ ար դ ու ի ր ավ ու ն ք ն ե ռ ի ապ ա հ ո վ մ ան ու պ ա շ տ պ ան ու թ յ ան բ ն ա գ ավ առ ու մ :</p> <p>3. Սահ մ ան ադ ր ակ ան դ ատար ան դ ի մ ե լ ու կ ար գ ն առ ան ձ ն ա հ ա տ կ ու թ յ ու ն ն ե ռ ը :</p> <p>4. Սահ մ ան ադ ր ակ ան դ ատար ան ի գ ո ղ ծ ու ն ե ու թ յ ան կ ար գ ն ու դ ր ա առ ան ձ ն ա հ ա տ կ ու թ յ ու ն ն ե ռ ը :</p> <p>5. Սահ մ ան ադ ր ակ ան դ ատավ ար ու թ յ ան առ ան ձ ն ա հ ա տ կ ու թ յ ու ն ն ե ռ ը :</p> <p>6. Հ Հ ս ա հ մ ան ադ ր ակ ան դ ատար ան ի լ ի ազ ո ղ ու թ յ ու ն ն ե ռ ն գ ո ղ ծ ու ն ե ու թ յ ան կ ար գ ը :</p>	<p>Հ ար ց ե ռ 1-6-ան ց կ ա ց վ ու մ է դ աս ախո ս ու թ յ ու ն խ մ բ այ ի ն ք ն ն ար կ մ ան ձ և ո վ , ո ղ տ ե դ առ ան ձ ն ա կ ի ու 2 ադ ր ու թ յ ու ն է դ ար ձ վ ու մ ս ո վ ո ղ ո ղ ն ե ռ ի կ ո ղ մ ի ց ն ե ռ կ այ ա ց վ ա ծ խ ն դ ր ա հ ար ու յ ց հ ար ց ե ռ ի ն :</p>

